

HET WOORD VAN DE WEEK

ORGAAN VAN HET HUMANISTISCH VERBOND

23e jaargang nr. 12

22 maart 1970

administratie
postbus 114, Utrecht
tel. 030-24641
postgiro 58 t.n.v. De Humanistische Pers

abonnementsprijs voor Nederland, andere
E.E.G.-landen, Suriname, Curaçao en de
Antillen f 8,50 per jaar
overige landen f 12,50 per jaar
losse nummers f 0,50
verschijnt wekelijks

Diskussiedag in Deventer : **KOMEN!**

Moet het hoofdbestuur zijn mond houden in plaats van uitspraken over actuele ontwikkelingen te doen? Geeft het juist te weinig commentaar? Staan humanisten teveel langs de kant te kijken? Komt een HV-lid genoeg aan zijn trekken? Wat staat het Humanistisch Verbond in deze wereld te doen? Dat zijn slechts enkele van alle denkbare vragen die besproken zullen worden in de Regionale Discussiedagen, die door het hele land worden belegd. Iedereen die dat wil kan daar in discussie treden met aanwezige hoofdbestuurders en andere aanwezigen.

De eerste bijeenkomst vond plaats in het „Wilco“-centrum in Assen op 21 maart l.l.

Deze bijeenkomst, die door ruim 100 leden en belangstellenden werd bezocht, was zeer geslaagd.

De gelegenheid, om hun mening kenbaar te maken en te luisteren naar standpunten van anderen, werd graag aangegrepen en op het moment van afsluiting was de discussie nog in volle gang.

OP 4 APRIL is in Deventer de tweede diskussiedag, van één uur 's middags tot een uur of vijf in de bovenzaal van de schouwburg.

Deze ligt aan het Grote Kerkhof 1, bijna langs de IJssel, aan de voet van de Grote Kerk. Iedereen is daar hartelijk welkom, want zijn aanwezigheid is van het grootste belang : **HET GAAT OM DE DUIDELIJKHEID VAN HET HUMANISTISCH VERBOND**

Als ieder zijn deel doet, doet hij net genoeg

In verband met de maartaktie van het Steunfonds Praktisch Humanisme en het dreigende financieel tekort van het Humanistisch Verbond over het jaar 1970 was er een vraaggesprek met Prof. Dr. J. P. van Praag, voorzitter van dit verbond gedurende de jaren 1946—1969. De vragen zijn cursief gedrukt.

Het Humanistisch Verbond komt tweehonderd duizend gulden tekort. Als dat geld niet op tafel komt, zal het Verbond binnen afzienbare tijd verdwijnen. Vindt u dat erg?

Nou en of, dat vind ik heel erg zelfs. Ik geloof namelijk dat het HV juist nú een heel noodzakelijke taak heeft te vervullen.

Kijk, vroeger, toen we het Verbond pas hadden opgericht, toen moesten we — ik zou haast zeggen: jammer genoeg — opkomen voor onze gelijkberechtigtheid, voor onze plaats in de samenleving. Dat is gelukt, en dat is nu ook wel erkend. Maar de bedoeling is altijd geweest om juist te doen wat we nu kunnen gaan doen. Namelijk proberen met elkaar een samenhangende kijk te ontwikkelen op de verwarrende revolutionaire wereld waarin we op het ogenblik leven.

Die samenhangende kijk acht u juist nu van belang. Waarom?

Omdat een mens zonder deze kijk niet leven kan. Ik zou me hier willen beroepen op een man als Fromm, die duidelijk gemaakt heeft, dat het ook voor de geestelijke gezondheid nodig is dat de mens zijn verschillende daden en gevoelens en ervaringen in een patroon kan brengen, dat a.h.w. een eenheid, een lijn in zijn bestaan brengt. En dat is nu, geloof ik, juist wat het humanisme op dit ogenblik zou kunnen betekenen voor de mensen. Dat wij met elkaar zoeken naar zo'n samenhangend patroon. Waardoor we weten wat ons eigen leven te betekenen heeft, wat het leven voor de samenleving te betekenen heeft, en hoe we die twee met elkaar in verband kunnen brengen. Daarom zie ik het humanisme ook functioneren in het kader van de geestelijke volksgezondheid.

Nu is er, dacht ik, op het terrein van de geestelijke volksgezondheid juist een professionalisering gaande, d.w.z. dat men zich steeds meer beroept op wetenschappelijke methodes en een beroep doet op mensen die die wetenschappelijke methodes kunnen hanteren. Als men nu constateert dat de kerkelijke organisaties steeds minder de godsdienst betrekken bij de uitoefening van deze taken, is het dan niet een beetje merkwaardig, dat juist op dit moment het Humanistisch Verbond overgaat tot de oprichting van een humanistische stichting voor de geestelijke volksgezondheid?

Hoho, nou zegt u even wat. Ik heb helemaal niet bedoeld te zeggen — en ook niet gezegd — dat we dit apart zouden willen doen, deze activiteiten. Er zijn sommige dingen die we apart doen, activiteiten bijvoorbeeld op het terrein van de geestelijke verzorging, en ook het wetenschappelijk onderzoek, waar we een eigen taak hebben te vervullen.

Maar bijvoorbeeld juist op dit gebied van de geestelijke volksgezondheid, daar gaat het om samenwerking met anderen. We hebben zozeer geen eigen organen van humanistische geestelijke volksgezondheid, maar we willen onze inbreng in de landelijke samenwerking van de verschillende levensovertuigelijke stromingen

hun volle betekenis geven.

En in dit licht gezien is het helemaal niet merkwaardig dat het Humanistisch Verbond meent iets te zeggen te hebben in een periode dat, zoals u terecht zegt, de kerken steeds minder godsdienst in hun werk doen. Dat ligt namelijk helemaal in de lijn van de ontwikkeling. Het is inderdaad waar: professionalisering, sterk beklemtonen van methodiek en techniek — en dat is ook nodig en nuttig en daar zal niemand zich tegen verzetten... Maar: methodiek en techniek vragen een idee als achtergrond, vragen een bedoeling: waarom. Anders krijg je ook op dit terrein, precies als op het terrein van de technische wetenschappen een soort vak-idiotisme, om de studententerm te gebruiken, die heel gevaarlijk is. En nu is het heel begrijpelijk dat de kerken met hun traditie, met hun traditionele opvattingen, eigenlijk niet goed weten hoe aan te sluiten bij deze professionalisering. Maar het Humanistisch Verbond, dat van het begin af aan een beroep heeft gedaan op wat in de mensen zelf ligt, kan hier wel bij aansluiten, en kan juist aan deze technische en methodische aanpak een betekenis geven die duidelijk maakt, waarom het eigenlijk gaat.

Op grond waarvan meent het H.V. dan die rol te kunnen spelen?

Omdat het humanisme van oudsher aansluit bij de mondigheid van de mensen. Het heeft altijd de mondigheid van de mensen verondersteld. En door de moderne opvoeding, door de massamedia, door alles wat we weten, hebben we nu te maken met mondige mensen. En die mondige mensen proberen wij duidelijk te maken, dat men ideeën, waarmee men leven kan, kan putten uit het mens-zijn zelf. Het gaat er voor de mens om zijn eigen leven een eigen bestemming te geven. Dat de mens geroepen is tot zelf-bestemming, om zijn eigen lot in eigen hand te nemen. En dat niet in individualistische zin, maar in een besef van solidariteit met de medemens. En deze gedachten van zelfbestemming en solidariteit kunnen a.h.w. een richtlijn vormen, die je natuurlijk in concreto moet uitwerken, maar die al aangeven, hoe je het professionalisme, hoe je de technische samenleving, a.h.w. in een menselijke zin kunt ombuigen. En dat geldt natuurlijk niet alleen voor de geestelijke volksgezondheid, dat geldt ook voor alle activiteiten, voor alle bemoeienissen die humanisten op dit moment aan de orde stellen. Dat is de reden en het doel, dat wij alle acties in verband brengen met de fundamentele positie van de mens in deze tijd.

Wordt het HV bij activiteiten op dit terrein nu nog tégengewerkt door de gevestigde organisaties?

Integendeel. In heel veel gevallen worden we er nu bijgehaald en het is veel meer onze zorg waar wij de mankracht en de middelen vandaan halen, nodig om al de taken, die we reeds verrichten, goed te doen en om aan alle verzoeken om mee te doen in een voortschrijdende ontwikkeling van de samenleving tegemoet te komen. Het is spijtig en verdrietig, nu we de vruchten van 24 jaar activiteiten zo maar voor het grij-

MAART AKTIE
Stichting Steunfonds
Praktisch Humanisme

GIRO
6168
Amersfoort

pen hebben, dat wij er nu de middelen niet voor hebben.

Wij zullen in het hoogovengebied iemand aanstellen, die belast wordt met het vormingswerk t.b.v. de daar werkende arbeiders. Het doel is om in overeenstemming met hun eigen wensen en verlangens een levensvisie tot ontwikkeling te brengen.

We hebben zo iemand trouwens ook al in het Rijnmondgebied. We kunnen vormingswerk doen in de samenleving, maar we hebben veel te weinig mensen om aan alle aanvragen te voldoen.

We zullen principiële nog veel meer moeten doordenken, ik denk in dit geval aan ons scheidingsrapport, dat werkelijk een hele grote invloed heeft gehad op de ontwikkeling van de gedachten in Nederland. En we zouden zulke dingen nog veel meer kunnen doen als we daar de mankracht voor hadden. En niet te vergeten de opleiding zelf van de medewerkers, die we nodig hebben. Ook dat kost geweldig veel aan geld en toewijding. Kortom ik vind dat wij nog zo'n breed gebied voor ons hebben van activiteiten waar we werkelijk een positieve en konstruktieve faktor zouden kunnen zijn, dat het hoogst verdrietig is dat we aan alle kanten geremd worden door het tekort aan mogelijkheden om dat te doen.

En nu is het merkwaardige: er zijn allerlei mensen die vinden dat wij verschillende dingen wel aardig doen. De keuze is heel verschillend. De één vindt onze radio- en televisie-uitzendingen wel aardig, de ander zegt: het internationale werk dat vind ik belangrijk, onze gesprekken met de marxistische humanisten, onze gesprekken op internationaal niveau, bij de UNO, de UNESCO, bij de FAO; weer anderen leggen de nadruk op de ontwikkelingsactiviteiten waar we bij betrokken zijn; zo kan men door gaan: wetenschappelijk werk, geestelijke verzorging, vorming, al die aspecten worden wel door deze of gene van belang gevonden. Maar wat men vergeet is dat *geen* van die dingen gedaan zouden kunnen worden als daar niet de centrale gedachte van

het humanisme achter stond, en als daar niet achter stond de organisatie van het Humanistisch Verbond, die dit allemaal mogelijk maakt. En, ik kan het niet anders zeggen, dat ik eigenlijk vindt dat er in Nederland, onder degenen die hier werkelijk sympathiek tegenover staan, nog zoveel klaplopers zijn. Ik geloof dat klaploper het woord is dat ik toch gebruiken moet. Dat men een te klein groepje mensen deze belangrijke activiteiten laat doen, met offering van heel veel tijd en persoonlijke toewijding.

Maar wat ze niet met zijn vijftien-duizenden kunnen doen dat is alles betalen wat daar voor nodig is. En ik geloof dat iedereen die vindt, wat ik zoeven gezegd heb, dat het humanisme op dit ogenblik een rol dient te spelen in de ontwikkeling van de samenleving, die ook mee moet helpen die twee ton, die er nodig zijn, bij elkaar te brengen.

Dat wil zeggen, niet ieder hoeft twee ton op tafel te leggen, gelukkig niet. Als ieder zijn deel doet, doet hij net genoeg.

Het werk van het Humanistisch Verbond, waar Prof. Dr. J. P. van Praag op doelt, rechtvaardigt het dringende verzoek van

De Stichting Steunfonds Praktisch Humanisme GIRO 6168 - Amersfoort

om Uw steun.

GEEF

maar doe het **NU**,
omdat het NU nodig is.

Met uw bijdrage kunnen wij doorgaan.

Ook in 1970 tentenkampen voor:

Jongens en meisjes van 10 t/m 12 jaar
op het kampeerterrein van de stichting voor Zon en Vrijheid te Vierhouten,
van 27 juni t/m 4 juli en
van 1 augustus t/m 8 augustus.
Prijs: f 105,—.

Jongens en meisjes van 13 t/m 15 jaar
op het kampeercentrum van de vereniging voor Openbaar Onderwijs te Renesse op Schouwen-Duiveland,
van 27 juni t/m 7 juli en
van 29 juli t/m 8 augustus.
Prijs: f 125,—.

De voorbereiding is erop gericht om de kampen tot een echte kampeergemeenschap te maken, waarin leiding en deelnemers als gelijken met elkaar omgaan, en waarin zoveel mogelijk ruimte geschapen wordt voor uiteenlopende initiatieven en wensen van iedereen.

Mocht u belangstelling hebben, dan kunt u een foldertje aanvragen bij:

Stichting Humanisties Jongeren Sentrum,
Kommissie kampwerk,
Postbus 2332,
Utrecht.

De T.V.-film

„De zoon der mensen”

Uit het interview van „Het Vaderland” met P. Spigt over de televisiefilm „De Zoon des Mensen” (van Dennis Potter).

„Als mij niet vooraf gevraagd was naar deze film te kijken en mijn oordeel te geven zou ik na tien minuten de knop hebben omgedraaid. Het gaat er namelijk om of men de kernvraag: „Ben ik de Zoon van God?” als vraag werkelijk serieus kan nemen. Zo niet — als in het geval van ongodsdienstige humanisten — dan wordt het verhaal van Golgotha een tamelijk hinderlijk, zinloos verhaal, waarbij de *grote wreedheid* van de voorstelling van de kruisiging, die nu al 2000 jaar aan kinderen opzettelijk wordt doorgegeven, als een collectief pathologisch verschijnsel nogal merkwaardig is. Het is toch nogal ziekelijk het leed van het leven zo primitief af te wentelen op één mens. Dat het slachtoffer daarna naast zijn Vader in de hemel mag plaats nemen is een doorzichtige compensatie van een schuldgevoel.”

Multatuli 1820-1887

Op 2 maart 1970 „vierde” Nederland de honderdvijftigste geboortedag van Eduard Douwes Dekker (1820—1887), die onder de naam Multatuli met zijn *Max Havelaar*, zijn *Vorstenschool* en zijn *Ideeën* een der grootste klassieke schrijvers werd uit de Nederlandse letterkunde. „Vieren” — tussen aanhalingstekens: het lijkt immers wel of hij nog steeds omstreden is, of hij nog steeds weerstand en enthousiasme weet op te roepen. Wie herinnert zich niet de vragen, die in het afgelopen jaar in de Amsterdamse gemeenteraad steeds weer opdoken, over het volledig ontbreken van een Multatuli-gedenkteken in de hoofdstad? De magistraten zijn, wat de nagedachtenis van deze man betreft, schromelijk tekort geschoten, omdat hij... ons nog steeds iets te zeggen heeft. „Multatuli”, zo schreef W. F. Hermans, „is een auteur die zich veelvuldig heeft opgewonden. Hij heeft zich zó ontzettend opgewonden dat het aanstekelijk werkte op zijn omgeving. Over geen enkel ander auteur heeft het publiek zich zo druk gemaakt als over hem. De Nederlanders zijn een bijzonder suggestibel volk. Als iemand zijn mond open doet, haasten zij zich niet er een bonbon in te stoppen, maar zij zetten onmiddellijk zelf ook hun mond open.”

Multatuli is als een steen in de stinkende vijver van het Nederlandse geestesleven gevallen, en de rimpels op het wateroppervlak zijn nog steeds te zien. Het is ook om die actualiteit, dat *Maatstaf* zijn maartnummer van 1970 wijdt aan het leven en het werk van Multatuli, niet om „zo maar eens een mond open te doen”, maar om een zinnige en documentair-waardevolle bijdrage te leveren tot de Multatuli-herdenking. Het nummer belooft een doorsnede te geven van de huidige stand van zaken in het Multatuli-onderzoek en kan bij een brede schare van lezers opnieuw belangstelling wekken voor deze grootse persoonlijkheid.

Medewerking aan dit speciale Maatstafnummer wordt onder meer verleend door R. Nieuwenhuis, P. Spigt, Pierre H. Dubois, Adriaan Moriën, J. H. W. Veenstra, prof. G. Stuiveling, Paul van 't Veer en prof. I. Kisch.

Omdat ook veel van onze lezers belangstelling zullen hebben voor deze publikatie hebben wij de uitgever gevraagd om een aantal exemplaren. Mocht u toezending van deze uitgave, die 96 bladzijden telt, op prijs stellen, dan zien wij uw storting of overschrijving van f 4,90 op giro 58 van de Humanistische Pers te Utrecht graag tegemoet.

oproep voor pedagogische studiegroep

De sociaal-pedagogische sectie van de Humanistische Stichting Socrates zou graag in contact komen met in opvoedkundige problemen deskundige en geïnteresseerde humanisten, die bereid zijn in regionale werkgroepjes sociaal-pedagogische onderwerpen te bespreken met het doel hierover in publikaties te rapporteren.

De voorzitter van de sectie, dr. W. J. Brandenburg, suggereert ter gedachtebepaling de volgende mogelijke onderwerpen:

Studiegroep School en milieu

Kan de school tot milieuverbetering voor het kind bijdragen? Kan de school dat alleen binnen haar eigen muren, of is het zelfs mogelijk, dat er vanuit de school actie tot verbetering van het opvoedingsmilieu uitgaat?

Een onderwerp, waarvan de uitwerking beslissend is voor al of niet verbreding van de verantwoordelijkheid van onderwijzer en leraar.

Studiegroep Opvoeding van kinderen buiten het gezin, bijv. in crèches

We leven in een tijd van verandering, niet al-

leen in sociaal-economische zin, doch ook van waarden. Men heeft de moed, waarden die men decennia, soms eeuwenlang onbetwifelbaar juist achtte, bij wijze van experiment te toetsen op hun houdbaarheid. Een van deze waarden is de opvoeding der kinderen door de natuurlijke ouders. Men kan zich afvragen of het niet wel zo goed of zelfs beter buiten het gezinsverband kan. Bestaat er collectieve opvoeding?

Hier en daar probeert men dit te realiseren in anti-autoritaire kleuterverblijven.

Studiegroep Bezinning op gezinsstructuur

Is onze gezinsstructuur de enige aanvaardbare en de enig succesvolle? Kan het zonder gezinshoofd? Wat zijn de resultaten van de opvoeding binnen de kibboets, binnen de kommune? Betekent onze gezinsstructuur te veel discipline, waardoor te veel ik-zwakte ontstaat?

Mocht u geïnteresseerd zijn in een van deze of andere thema's op dit terrein, dan gelieve u zich te richten tot de secretaris van voornoemde sectie, postbus 114, Utrecht, met vermelding van uw beroep en belangstelling.

MAART AKTIE
Stichting Steunfonds
Praktisch Humanisme

GIRO
6168
Amersfoort